

XV. Kasvatuslautakunta.

Kasvatuslautakunnan Kaupunginvaltuustolle antama kertomus Lautakunnan toiminnasta vuonna 1904 on sisällykseltään seuraava:

„Kasvatuslautakunnan työ on vuonna 1904 jatkunut saman suunnitelman mukaan, kuin edellisinä vuosina, mutta on edelleenkin laajentunut sen kautta että vuoden kuluessa uusi kasvatuslaitos ruotsinkielisiä poikia varten on tullut lisäksi, joten kaupungilla nyt on 5 kasvatuslaitosta pahantapaisia ja laiminlyötyjä lapsia varten. Näihin kasvatuslaitoksiin liitetyissä kouluissa on opetusta annettu mikäli mahdollista kaupungin kansakouluille vahvistetun oppisuunnitelman mukaan. Muidenkin hoidokkaitensa koulunkäynnistä on Lautakunta koettanut pitää huolta parhailla tavoin.

Lautakunnan
työ.

Nummen kasvatuslaitoksessa on vuoden kuluessa lyhempi keskeytys tapahtunut koulutyössä johtaja Hietalan sairastumisen takia huhtikuulla, mikä tauti seuraavan heinäkuun 24 p:nä päätti hänen päivänsä. Virkaa tekeväna johtajana toimi lukuvuoden loppuun ylioppilas B. Sundman sekä kesälomalla kansakoulunopettaja A. Söderlund, jonka jälkeen v. t. johtajaksi vuodeksi otettiin kansakoulunopettaja A. Wäre.

Nummen kasva-
tuslaitos.

Uutta ruotsinkielisten poikain kasvatuslaitosta varten on Kullån kylässä Porvoon pitäjää vuokrattu Laversin ratsutilan päärakennus siihen kuuluvine puutarhoineen ja tarpeellisine ulkokuoneineen. Johtajaksi kahdeksi koevuodeksi on otettu kansakoulunopettaja A. E. Holmén, ja syyskuussa aloitti laitos toimintansa vähäisemmällä oppilasluvulla. Vastoin luuloa on kuitenkin ollut vaikeata saada useampia poikia elätteelle koulun lähiseuduille koktuullista maksua vastaan, minkä vuoksi Lautakunta, vastoin aikomustaan, on ollut pakotettu lykkäämään toistaiseksi muutama yksityisesti elätteelle annettujen poikain siirtämisen laitokseen, ja vielä lisäksi laitoksen yhteyteen järjestämään vähäisemmän internaatin.

Uusi kasvatus-
laitos ruotsin-
kielisiä poikia
varten.

1904 vuoden alussa oli Vanajan kasvatuslaitoksessa 17 tyttöä. Mutta lukumäärä lisääntyi nopeasti, niin että laitos kevätlukukauden lopulla oli melkein täynnä. Siirtämällä pois kaikki ne tytöt, jotka voitiin sijoittaa

Tyttöjen kasva-
tuslaitos Vana-
jalla.

muualla ja uusia tyttöjä vastaanotettaissa jättämällä nämät, mikäli mahdollista, yksityisten luo elätteelle, on vielä tänä vuonna voitu välttää laitoksen liiallista täyttymistä.

Ylemmstä kansakoulusta päästettyjä oppilaita.

Kevätlukukauden 1904 lopussa sai 11 poikaa ja 2 tyttöä päästötodistuksen ylemmstä kansakoulusta. Näistä on 4 poikaa sekä sitä paitsi 2, jotka eivät päättäneet koulukurssiaan, saanut palata kotiaan, koska näiden on onnistunut heille hankkia sopivaa työtä. Muut on sijoitettu palvelukseen maalle. Yksi poika on uudestaan vastaanotettu kaupungin kansakouluun, ja yksi on saanut matkustaa isänsä luo Amerikkaan.

Laitoksista päästettyjen oppilasten toiminta.

Aikasemmin laitoksista lasketuista pojista on yksi päässyt Långsjön maanviljelyskoulun oppilaaksi. Muutamat ovat edelleenkin ottaneet pestin vuosipalvelukseen maalle, jota vastoin toiset, joilla on sukulaisia Helsingissä, ovat palanneet sinne. Kaikkein useimmat ovatkin saaneet pysyväsien toimen, eikä heidän käytöksensä, edellisessä vuosikertomuksessa mainittua lukuunottamatta, ole toistaiseksi antanut aihetta muistutuksiin. Toistaiseksi ei kukaan tytöistä ole saanut palata kaupunkiin. Ansainnee mainitsemista, että yksi Seimelän kodissa Wihdissä kasvatetuista tytöistä on vuoden kuluessa päässyt, kuten näyttää, hyvin naimisiin.

Ylimalkaan ovat pojat, kohta kasvatustalokseista päästyään, saaneet toimen, eivätkä siten ole enää kysyneet kustannuksia Kasvatustalokunnalta toimentuloaan varten, jota vastoin tytöt vasta ripille päästyään tahi myöhemmin ovat voineet elättää itseään. Ja kun ne, jotka ovat olleet elätteellä yksityisten henkilöiden luona maaseudulla, ylimalkaan ovat osottautuneet varsin vastahakoisiksi jäämään palvelukseen maalle, on Lautakunta saanut heille kustantaa jatkokurssin käsi- ja keittiötöissä, koska on ollut varottava, että he päästyään Lautakunnan valvonnan alta, olisivat palanneet pääkaupunkiin hakeakseen siellä, tuntematta mitä palvelijattarelta kaupungintaloudessa vaaditaan, työtä tehtaissa y. m. jou-tuen siten kaikenmoisten huonojen vaikutusten ja viettelysten alaisiksi. Siten suoritti jo pari vuotta sitten yksi tyttö Lautakunnan kustannuksella kurssin Elias Lönnrotin emäntäkoulussa Sammatissa. Kuluvana vuonna käy samaten yksi tyttö kaupungin kansakoulujen jatkoloukalla ja toinen tyttöjen ammattikoulua. Kolmas, joka aikasemmin oli elätteelle annettu Porvoon pitäjän Bengtsbyn kylään, mutta yllämainitusta syystä pantiin tyttöjen ammattikouluun, täytyi, katsoen siihen vahingolliseen vaikutukseen, minkä äiti koetti häneen tehdä, siirtää pois kaupungista. Äidin käsityksen mukaan ei näet ollut syytä käydä sellaista koulua, josta ei voinut päästä muuksi kuin palveluspiiksi. Tosin otettiin tältä äidiltä,

katsoen hänen sopimattomuuteensa kasvattamaan tyttäntään, tämä oikeus, mutta samallinen katsantotapa on yleensä vallalla kaikkien niiden vanhempain kesken, joiden lapsien hoidon Lautakunta on ottanut. Muutoinkin on Kasvatustalokunta pyrkimyksissään saanut kokea varsin vähän myötätuntoisuutta vanhempain puolelta. Samoin kuin aikasemmin on Lautakunnan tänäkin vuonna muutamissa tapauksissa ainoastaan tuomioistuimen määräyksen kautta onnistunut saada lapsia hoitoonsa. Sihteerin toimeksi uskotut holhoukset, joita vuoden alussa oli 35 koskien 52 lasta, ovat täten lisääntyneet 45:teen, koskien yhteensä 68 lasta.

Hoidettaviksi otettujen lasten terveydentila on ylimalkaan ollut hyvä. Niissä tapauksissa, jolloin sairaalahoito on ollut tarpeen, ovat Marian sairaalan lääkärit olleet ylen avuliaita hankkimaan tilaa Lautakunnan suoja-teille, mikä kiitollisuudella mainitaan. Paitsi vatsakatarrria on sangen usein havaittu keuhkotautia tarkastettaissa lapsia, joita on otettu hoidettaviksi, ja on sellaisten lasten hoito luonnollisesti noussut melkoista kalliimmaksi. Erään tytön, jolla jo oli toimi, oli tämän taudin tartuttamana pakko jättää paikkansa ja on hän nyt Lautakunnan kustannuksella hoidettavana Katavallin sairaskodissa Sipoossa. Kaksi poikaa on vuoden kuluessa kuollut, ei kuitenkaan tautiin, vaan hukkuivat he jääänlähdön aikana.

Lasten terveydentila.

Kasvatustaloksiin otettujen lasten käytös on ollut sellainen, jommoista olosuhteista on voinut odottaa. Rangaistuksena on käytetty ruumiillista kuritustakin ja tovereista eristämistä pitemmäksi tahi lyhemmäksi aikaa. Karkausyrityksiä on useampia kertoja tehty. Paljon päänvaivaa on kaksi Långström-veljestä tuottanut, jotka ovat osottautuneet varsin pahantapaisiksi ja joiden äiti ja vanhempi veli kaikin keinoin ovat koettaneet ehkäistä Lautakunnan toimia poikain hyväksi houkuttelemalla ja auttamalla heitä karkaamaan. Useain tällaisten yritysten perästä sijoitettiin pojat erään kalastajaperheen luo kaukana Suomen lahdessa sijaitsevalle saarelle. Mutta sielläkin pojat käyttäytyivät siten ettei mainittu perhe voinut heitä pitää. Kun pojat aikasemmin olivat tehneet itsensä syypäiksi näpistelyihin ja oli näyttäytynyt mahdottomaksi vaikuttaa heihin kasvattavasti niillä keinoilla, joita Kasvatustalokunnalla on käytettävänä, ilmoitettiin näistä näpistelyistä kanteen tekoa varten, ja määrättiin heidät silloin yleiseen kasvatustalokseen otettaviksi. Nämä tapaukset samoin kuin monet aikasemmatkin osottavat selvästi, kuinka kipeästi kaivattaisiin yhdistettyä kasvatustalok- ja asuntotaloksesta vaikeasti kurissa pidettäviä poikia varten, jotta Lautakunnan työ voisi häiritsemättä

Oppilasten käyttös.

jatkoa. Tätä käsittäen asetti Lautakunta viime keväänä komitean, joka periaatteellisesti puolsi tämänlaatuisen laitoksen perustamista. Mutta kun viimeistä menoarvioehdotusta laadittaissa Lautakunnan kustannukset muutenkin huolestuttavassa määrässä kohosivat, ei Lautakunta vielä katsonut voivansa esittää tällaista ehdotusta, varsinkin kun oli suotavaa, että sitä laadittaissa ulkomailla tällä alalla saavutettua kokemusta käytettäisiin hyväkseen.

Hoidettuja
lapsia.

Vuonna 1900, jolloin ensimmäiset kasvatustalokset avattiin, otettiin hoidettavaksi ja ylläpidettiin yhteensä 54 lasta niillä varoilla, jotka oli määrätty Kasvatustalokunnan tarkoituksia varten. Vuosina 1901—03 tuli lisäksi 29, 38 ja 40 lasta, jota vastoin samoina vuosina 5, 32 ja 15 lasta lakkasivat nauttimasta Lautakunnan hoitoa, kun he kansakoulukurssin päätettyään joko itse kykenivät ansaitsemaan toimentulonsa tahi lähetettiin vanhempainsa luo. 1904 vuoden alussa oli niin muodoin jällellä 109 lasta, joiden ylläpidon Kasvatustalokunta kustansi. Tämä luku on vuoden kuluessa kasvannut 56:lla, jota vastoin samalla ajalla 23 lasta on lakannut kysymästä Lautakunnan kustannuksia, joten lukumäärä vuoden lopulla oli 142, siitä 93 poikaa ja 49 tyttöä. Pojista kuului 17 Sipoon kasvatustalokseen, 15 Nummen talokseen, 19 Lohjan ja 7 Laverson kasvatustalokseen, jonka ohessa 13 oli elätteelle annettu Sammattiin, 7 Sipooseen, 7 Tuusulaan, 3 Helsinkiin, 2 Espooseen, 1 Lopelle, 1 Vihtiin ja 1 Porvoon pitäjään. Tyttöistä oli 16 Vanajan turvakodissa, 12 Seimelän kasvatuskodissa ja 2 yksityisten henkilöiden luona Vihdissä, 5 oli elätteelle annettu Helsinkiin, 4 Sipooseen, 4 Emsal'ille ja 4 Espooseen, minkä ohessa 1 oli otettu Vuorelan kasvatustalokseen ja 1 Katavallin sairauskotiin.

Kustannukset
elätteelle anne-
tuista lapsista.

Kustannukset elätteelle annettujen lasten ylläpidosta ovat olleet 10 —15 markkaa kuussa, johonka on tullut lisää kustannukset koulukäynnistä, vaatetuksesta ja matkoista. Niistä, joita pahantapaisuuden vuoksi ei ole voitu antaa elätteelle tavalliseen kotiin, on maksu ollut paljoa suurempi, nimittäin Smk 20: 80 kuussa Seimelän yksityiseen kasvatuskotiin sijoitetuista tyttöistä, sekä Smk 25: — 3:ssa ja Smk 30: — 2 muussa tapauksessa, minkä ohessa Katavallin sairauskotiin otetun tytön ylläpidosta ja hoidosta on suoritettu 35 markkaa kuussa. Keskekustannus kustakin Kasvatustalokunnan toimesta kasvatetusta lapsesta oli tasaisin luvuin, jollei Lautakunnan kustannuksia semmoisinaan oteta lukuun, v. 1900 Smk 243: —, v. 1901 Smk 215, v. 1903 Smk 250, v. 1903 Smk 248 ja v. 1904 Smk 270, johonka vanhempain avustukset lasten kasvatukseen sisältyvät

7, 10, 14, 7 ja 13 markalla. Vuoden 1901 verrattain vähäinen kustannus, Smk 215, johtuu siitä ettei sinä vuonna mikään uusi kasvatuslaitos kysynyt kustannuksia kalustosta ja opetusvälineistä, kuten tähän asti vuosittain on ollut asian laita. Vuoden 1904 verrattain korkea määrä saapi selityksensä siitä, että paitsi sitä että elätekustannukset semminkin niistä, joita ei voida kasvattaa tavallisissa kodeissa, osottavat pyrkimystä alati nousemaan, myös sangen suuria summia viimeainittuna vuonna on kulunut Laversin kouluhuoneuston korjaustöihin, sekä että johtaja Hietala, kuten on ollut tapana kaupungin kansakouluissa, sairautensa aikana sai nostaa $\frac{2}{3}$ palkastaan. On huomattava, että keskikustannus oppilasta kohti kaupungin kansakoulussa, mikä kustannus olisi ollut suoritettava Kasvatustalokunnan hoidokkaista, vaikka hoitaja olisikin voinut kaupungissa kasvattaa, oli v:ta 1903 Smk 106:30 sekä että sangen moni hoidettaviksi otetuista lapsista olisi ollut oikeutettu saamaan lain määräämää vaivaisapua.

Kaikki kustannukset kasvatuslaitosten ylläpidosta ja elätteelle antamisesta ovat nousseet Smk:kaan 44,608:26; laskettu oli Smk 37,518:67. Lisäys koskee etupäässä yksityistä elätteelle antamista varten käytettyä erää, joka nousee Smk:kaan 10,304:06 — määräraha oli ainoastaan 3,000 markkaa — ja on aiheutunut siitä että on täytynyt ottaa hoidettavaksi niin monta lasta vuoden kuluessa. Kun jo ennen kulunkiarviovuoden loppua oli selvää, että syntyisi vajausta, esitti Kasvatustalokunta marraskuussa Kaupunginvaltuustolle anomuksen 6,500 markan lisämäärärahan antamisesta, mihin Valtuusto suostuikin. Mutta kun samaan aikaan pahantapaisten lasten turvakodille lahjoitettujen rahastojen käytettävät korokovat nousivat 781 markkaa 98 penniä laskettuja suuremmiksi, ja vanhempain lisäapuna lastensa ylläpitämiseen myöskin on kertynyt 1,202 markkaa 15 p. enemmän kuin oli arvattu, on lisämäärärahasta tarvittu käyttää ainoastaan 2,307 mk 61 p., joten tästä on säästöä 4,192 mk 39 p. Tarvevarojakin on käytetty myönnetyin määrän yli 500 mk 9 p., johtuen tämä pääasiallisesti siitä, että uuden kasvatuslaitoksen huoneuston valinta ja kuntoonpano sekä johtaja Hietalan sairaus ovat aiheuttaneet monta ylimääräistä matkaa.

Sen johdosta että Kasvatustalokunnan on vuosittain ollut pakko ottaa hoidettavakseen lähes 3 kertaa enemmän lapsia kuin sen hoidosta on laskettu, ovat menotkin sen toiminnasta vuosi vuodelta kasvaneet, eli Smk:sta 23,270 v. 1900 arviomäärään Smk 50,845:17 v. 1905, eivätkä kuitenkaan likimainkaan kaikki ne lapset ole otettu hoidettavaksi,

Kustannukset
kasvatustalok-
sista.

jotka olisivat sitä kaivanneet. Kaupunginvaltuuston Kasvatuslautakunnalle antaman ohjesäännön mukaan, on Lautakunnan tärkeimpänä tehtävänä „valvoa että ei ainoastaan pahantapainen nuoriso kaupungissa, vaan myös sellaiset kunnan lapset, joiden suhteen holhoojan hoito ja koulukuri ovat osottautuneet voimattomiksi tahi joiden siveellinen kehitys muutoin sitä vaatii, viipymättä saavat kunnalta tarpeellista hoitoa“, ja saman ohjesäännön mukaan voivat yksityishenkilöt Lautakunnalle ilmoittaa pahantapaisia lapsia hoidettaviksi ja kasvatettaviksi. Alati kasvaviin menoihin katsoen on Lautakunta kuitenkin viime vuosina tavallisesti voinut ottaa huomioon ainoastaan niitä esityksiä lasten hoidettaviksi otosta, joita köyhäinhoidon toimitusjohtaja, kansakoulujen tarkastaja tahi poliisi on tehnyt. Kun ensinmainittu on tehnyt tämänlaatuisen esityksen, on siihen luonnollisesti ilman muuta suostuttu, sitä enemmän kun se poikain turvakoti, joka aikasemmin oli Vaivashoitohallituksen käytettävänä, nyt on Kasvatuslautakunnan hallussa. Suurimman luvun lapsia — lukuvuonna 1903—1904, — 30 on kaupungin kansakoulujen tarkastaja ilmoittanut. Lienee tarpeetonta lisätä, että senlaatuinen ilmoitus on tehty ainoastaan silloin, kun koulukuri on osottautunut tehottomaksi tahi kun lasten siveellinen kehitys vanhempain epäsiiveellisen elämän ja juopottelun takia muutoin olisi joutunut vaaraan. Kun poliisi on ilmoittanut lapsista, on näiden pahantapaisuus ollut niin ilmeistä, että on vaan ollut tutkittava, onko enää ollut mahdollista kasvattavasti vaikuttaa heihin niillä keinoilla, joita Kasvatuslautakunnalla on ollut käytettäväänään.

Niin kauan kuin pääkaupungin niissä kansankerroksissa, joista kasvatustaitosten suojatit pääasiallisesti lähtevät, vallitsevat niin parantumattomat olot, kuin nykyään, lienee tuskin mitään mahdollisuutta vähentää kustannuksia Kasvatuslautakunnan hoitoa tarvitsevain lasten kasvatuksesta; päinvastoin on vielä toinenkin verrattain suuri ryhmä pahantapaista nuorisoa, sellaista nimittäin, joka on päässyt varsinaisesta koulujästä, jonka senkin Kaupunginvaltuuston antaman ohjesäännön mukaisesti pitäisi päästä nauttimaan kunnan hoitoa ja kasvatusta, mutta johonka Lautakunta heitä varten sopivan laitoksen puutteessa ei vielä ole voinut ulottaa toimintaansa.

Lautakunnan
jäsenet.

Kasvatuslautakuntaan on vuoden kuluessa kuulunut rehtori V. T. Rosenqvist, puheenjohtajana, översti I. Gordie, varapuheenjohtajana sekä senaatin kamreeri R. Erenius, tohtorinrouva H. Nordmann, tohtori K. E. Holm ja kamreeri Ö. G. Vestling jäseninä. Översti I. Gordien ja senaatin kamreeri R. Ereniuksen, joiden vuoden lopussa oli vuoro erota, valitsi Kaupunginvaltuusto uudelleen“.